

ת"פ 58404/12/19 - מדינת ישראל נגד גאורגי פסטושקוב

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו
ת"פ 58404-12-19 מדינת ישראל נ' פסטושקוב

לפני
המאשימה
כבוד השופטת עמיתה מרים דיסקין
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד ראאד ענוז

נגד
הנאשם
גאורגי פסטושקוב
ע"י ב"כ עו"ד חגית רחמני

גזר דין

ההרשעה

הנאשם הועמד לדין בכתב אישום שייחס לו שתי עבירות. עבירה של חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "**החוק**"), ועבירה של הצתה, לפי סעיף 448(א) רישא לחוק.

בתום הליך ההוכחות הנאשם זוכה מחמת הספק מהעבירה של חבלה בכוונה מחמירה, והורשע בעבירה של הצתה.

בהכרעת הדין עמדתי על נסיבות ביצוע ההצתה, וכול שנקבע במסגרתה יחשב כקביעה עובדתית לצורך גזר הדין. איני רואה לחזור על עובדות אלה, אלא בתמצית וככל שיידרש לגזירת הדין.

קבעתי, כי ביום 16.12.2019, בשעת ערב, הגיע הנאשם למרכז המסחרי ברחוב מבצע סיני בבת-ים (להלן: "**המקום**"). עובר להגעתו למקום שבה הנאשם אלווהול, כפי שנהג לעשות מידי יום.

באותו ערב היה במקום גם ו.ז., המוכר לנאשם. הוא ישן אותה עת כשהוא יושב על כיסא, ובסמוך אליו היתה מונחת ערימה של 6 קרטונים (להלן: "**הקרטונים**").

בשעה 21:16 לערך, הנאשם ניגש אל ו.ז., בעט בכיסא שעליו ישב והיכה בראשו, אך הוא לא התעורר. לאחר מכן, שילח

הנאשם אש באחד הקרטונים, וכתוצאה מכך, האש אחזה בכול הקרטונים והם נשרפו, וכן, נגרם חור קטן למעילו של ז.ז. עובר אורח שהבחין בנעשה, משך את ז.ז ממקומו והרחיקו מהאש.

בהתבסס על עובדות אלה, הורשע הנאשם בעבירה של הצתה, לפי סעיף 448(א) לחוק, עליה הוא עומד לתת היום את הדין.

תסקירי שירות המבחן

בעניינו של הנאשם הוגשו שני תסקירים.

בפתח הדברים, מן הראוי להבהיר את הרקע לקבלת התסקיר השני.

מקריאת התסקיר הראשון, מיום 27.10.22, ניתן היה להבין ולהתרשם שהוא מבוסס על העובדות והעבירות שיוחסו לנאשם בכתב האישום, ולא על הכרעת הדין. בביסוס שגוי זה, עורך התסקיר ייחס לנאשם, למצער בעקיפין, הרשעה גם בעבירה העיקרית של חבלה בכוונה מחמירה, ממנה כאמור הוא זוכה בהכרעת הדין. משכך, נדרש שירות המבחן להגיש בעניינו תסקיר משלים ומעודכן בהתאם להרשעת הנאשם בדין. התסקיר המשלים הוגש לבית המשפט ביום 13.12.22.

נוכח האמור, ובהינתן נקודת המוצא השגויה בתסקיר הראשון לגבי הרשעת הנאשם, ראיתי להעדיף את ההערכות הסיכון לעבריינות והסיכוי לשיקום של הנאשם, כמו גם ההמלצה לעניין העונש, כפי שבאו לידי ביטוי בתסקיר המשלים.

ולגופם של דברים.

בתסקירים תוארו בהרחבה רקעו האישי והמשפחתי של הנאשם, התרשמות שירות המבחן מהנאשם החל ממעצרו בתיק הנוכחי משנת 2020, לרבות, התייחסותו לעבירה בה הורשע, והערכות הסיכון להישנות אלימות מצדו והסיכוי לשקמו.

ותחילה לפרטים האישיים המפורטים בתסקירים: הנאשם, בן 63, יליד אזרבייג'ן, עלה לארץ בהיותו כבן 33. לדבריו, השלים את לימודיו בארץ מוצאו, ובהמשך, שירת כלוחם בצבא האדום. לטענת הנאשם, בשל אירוע בעל מאפיינים טראומטיים בו היה נוכח במהלך שירותו הצבאי, אושפז במחלקה הפסיכיאטרית בבית חולים צבאי למשך כחודש, ולאחריו שוחרר מהצבא. מדובר בנאשם, שככול הנראה, גדל והתפתח במשפחה בעלת מאפיינים התמכרותיים, ומגיל צעיר נחשף לצריכת אלכוהול, כולל במשפחתו.

הנאשם נשוי ואב לשלושה ילדים, מתגורר עם אשתו ובתו בבת-ים, ואינו עובד באופן קבוע בשל מצבו הבריאותי. ממסמכי הרפואיים עלה, שאובחן כחולה סכרת, סובל מיתר לחץ דם ומהתמכרות לאלכוהול. בעבר עבד בתחום הצילום, ובשנים האחרונות הוא עובד דרך חברות כוח אדם בעבודות מזדמנות בתחומי השמירה והניקיון. הנאשם מסר שמצבה הכלכלי של משפחתו ירוד, ובין בני המשפחה מתקיים קשר קרוב ותומך.

שירות המבחן ציין, שלצד אלה, הנאשם הצליח להקים משפחה ותפקד באופן יחסי במסגרת תעסוקה לאורך שנים. מנגד, בשנים האחרונות חלה נסיגה לצריכת אלכוהול ומעורבות בעבירות.

הנאשם מסר, שהחל לצרוך אלכוהול בגיל 20, ובחלוף השנים, עם עלייתו לארץ, העמיקה תלותו עד לפגיעה בתפקודו היום-יומי. לדבריו, הוא מטופל מזה כשנה באופן פרטני ביחידה להתמכרויות בבתי-ים (להלן: "**היחידה להתמכרויות**" או "**היחידה**"), עם הפסקה קצרה לפני כשלושה חודשים בעקבות נסיגה זמנית לצריכת אלכוהול. הקשר שנותק חודש והוא השתלב חזרה ביחידה להתמכרויות. לעומת זאת, מדיווח שהתקבל ממנהלת היחידה להתמכרויות נמסר, שהנאשם טופל בעבר ביחידה, אך משלא עמד בדרישות הטיפול, הכוללות הגעה סדירה לשיחות ומסירת בדיקות לאיתור אלכוהול וסמים, הטיפול בו הופסק. לפי דיווחם, לאחרונה הוא פנה בבקשה לחזור לטיפול ונמצא ברשימת ההמתנה.

התסקיר הראשון כלל סקירה של נקודות הממשק של שירות המבחן עם הנאשם, החל מאבחון בהליך מעצר בתיק הנוכחי בשנת 2020 ועד למועד הגשתו. ההתרשמות היא מנאשם בעל דפוסי התמכרויות כרוניים, שהתקשה לאורך השנים לגייס כוחות לערוך שינוי במצבו. על אף ששירות המבחן סבר שהוא זקוק להתערבות טיפולית אינטנסיבית במסגרת קהילה סגורה, הוא נמנע באותה עת מהמלצה טיפולית בשל היעדר כוחות ומשאבים בנאשם הנדרשים להליך הטיפול ארוך טווח.

מהדיווח עולה, שבחודש ינואר 2021, הורה בית המשפט על שחרור הנאשם לקהילה טיפולית "רוח מדבר" בדרום, בה שהה כשלושה שבועות עד לעזיבתו בשל בעיות רפואיות. בעקבות זאת, הורה בית המשפט על שהותו של הנאשם בתנאי מעצר בית מלא, בפיקוח אשתו ובתו.

במהלך שהותו בתנאים מגבילים, שירות המבחן פגש בנאשם, שיקף בפניו את התרשמותו מגורמי הסיכון, תוך בחינת האפשרות לשלבו בקהילה טיפולית סגורה המותאמת למצבו הרפואי, אך הנאשם הביע התנגדות בטענה שמזה כ-14 חודש, הוא אינו צורך אלכוהול, ולתפיסתו אינו זקוק לטיפול במסגרת סגורה. כתחליף, ביקש להשתלב במסגרת טיפול אמבולטורית, אך נוכח הערכת שירות המבחן לאותה עת, שהפרוגנוזה להצלחתו של טיפול אמבולטורי נמוכה, הוא נמנע מהמלצה על שינוי בתנאיו והמשך מעורבות בעניינו.

בתסקיר המשלים צוין, שהוא מבוסס על פגישה נוספת שנערכה עם הנאשם, ועיון בפרוטוקול האחרון ובהכרעת הדין. כמו כן, עורך התסקיר ראה לעדכן את בית המשפט, שבאבחנה מהדיווח בתסקיר הראשון, לפיו, הנאשם הגיע לשירות המבחן בליווי בתו ומסר שהוא סובל מבעיות ברגליו וקשיים בהליכה, בפגישה הנוספת שנערכה עמו כחודשיים לאחר מכן, הוא הגיע לפגישה בכוחות עצמו ותיאר שיפור במצבו הבריאותי והפיזי.

בהתייחסותו לעבירה, הנאשם שב והדגיש שלא התכוון לפגוע במתלונן באופן ישיר, אלא רק להעירו. כמו כן, חזר וטען שהיה נתון תחת השפעת אלכוהול ולא היה מודע למעשיו. הוא התקשה להסביר את השימוש באש. הנאשם הביע צער על התנהגותו, הדגיש את יחסיו הקרובים עם ז.ו., וטען להיעדר כול כוונה לפגוע בו.

בשיחות עם הנאשם, שירות המבחן שיקף לו את הערכתו, כי למרות שלא היה בכוונתו לפגוע במתלונן, לא ניתן להתעלם

מחומרת מעשיו שבוצעו תחת השפעה כבדה של אלוהול, ומהסיכון הקיים בהתנהגותו חסרת הוויסות. בהתאמה ונוכח הסיכון, הובהרה לו החשיבות של מחויבותו לטיפול. הנאשם מסר לעורך התסקיר שהוא מתמיד להגיע ליחידה להתמכרויות לצורך מסירת בדיקות לאיתור סמים, וממתין להשתלב בטיפול. בתסקיר המשלים צוין, כי טרם התקבל דיווח עדכני מהיחידה להתמכרויות אודות מצב הנאשם ושיתוף הפעולה שלו. לדברי הנאשם, הוא אינו מתמודד עוד עם בעיית ההתמכרות, ומזה ארבעה חודשים הוא נמנע משימוש באלוהול ולא עבר עבירות נוספות.

עורך התסקיר התרשם, שהנאשם מתייחס לקשר עם היחידה להתמכרויות כחלק מדרישות ההליך המשפטי, וכי הוא נעדר הבנה מספקת ביחס לחשיבותו עבורו למניעת נסיגה חוזרת. העובדה שלא נפתחו נגדו תיקים נוספים, משקפת, לדעתו, שההימנעות מאלוהול מצמצמת סיכון במצבו, אך בה בעת, ההתרשמות היא שהנאשם תופס את מושג הגמילה רק במובן הצר של המישור הפיזי ומתקשה להבין שמדובר בקשיים רגשיים המחייבים תהליך טיפולי ממושך כדי לשמר את הישגיו. משכך, הובעה ספקנות למידת המוטיבציה שלו להירתם למהלך טיפולי מחייב.

להערכת שירות המבחן, בעיתוי הנוכחי, הושגה התמתנות בהתנהלותו של הנאשם, שביטויה, בין השאר, באי הסתבכותו בתיקים נוספים, וככול הנראה, כעולה מדיווחיו, הוא גם מצליח להימנע משימוש באלוהול. יחד עם זאת, להערכת עורך התסקיר, הסיכון לנסיגה לשימוש באלוהול ולהתנהגות חסרת ויסות, עומד בעינו. בתסקיר צוין עוד, שהנאשם נכון להשתלב בטיפול היחידה להתמכרויות, אך שירות המבחן מתרשם, שהוא אמביוולנטי בנוגע לנחיצותו עבורו.

במצב הדברים הנוכחי, בהתחשב באופי התנהגותו בעבירה והסיכון הטמון בה, להערכת שירות המבחן, יש מקום לענישה מציבת גבול ומרתיעה. ואם הנאשם ימצא מתאים לריצוי עונש מאסר בעבודות שירות, המלצת שירות המבחן היא, שלעניין אורך התקופה, ילקחו בחשבון גילו, מצבו הבריאותי ונכונותו להשתלב בטיפול.

הראיות לעונש

ראיות לעונש מטעם התביעה

ב"כ המאשימה הגיש לבית המשפט את גיליון הרשעותיו של הנאשם, המלמד שלחובתו עבר פלילי, הכולל חמש הרשעות קודמות בין השנים 2018-1999, במגוון עבירות, בהן, עבירות אלימות, איומים, רכוש, הפרעה לשוטר והעלבת עובד ציבור, בגין, ריצה פעם אחת מאסר בפועל. כמו כן, הגיש עותק מגזר הדין בת"פ 58997-07-18 (בית משפט השלום בתל אביב), מיום 15.5.2019, במסגרתו הוטל על הנאשם, בין היתר, מאסר על תנאי בן 6 חודשים על כול עבירת אלימות או איומים (להלן: "**עונש המאסר על תנאי**").

ראיות לעונש מטעם ההגנה

במסגרת ראיותיה לעונש הגישה ב"כ הנאשם אישור טיפול מהיחידה לטיפול בהתמכרויות ושיקום האסיר בבת-ים הנושא תאריך

10.10.2021. וכן, טופס שחרור רפואי של הנאשם מבית החולים איכילוב, ממנו עולה, שביום 14.8.2022 הנאשם אושפז למשך 4 ימים בעקבות חולשה כללית. בסיכום האשפוז נקבע, שנמצאו סימנים למחלת כבד אלכוהולית וחשד לדלקת כרונית של הבלב עם תת ספיגה.

כמו כן, העידה מטעם ההגנה, אשתו של הנאשם, אולגה פסטושקוב. בעדותה תיארה את השינוי המשמעותי שעבר הנאשם מאז מעצרו, שביטוי העיקרי בחזרתו למסגרת עבודה והתרחקותו משתייה חריפה. בעקבותיו גם חל שיפור ביחסים ביניהם. לדבריה, לפני כחודשיים, לאחר פיטוריו של הנאשם מעבודתו כשומר לילה, חלה נסיגה במצבו והוא חזר לצורך אלכוהול. בהקשר זה היא הדגישה, שהפיטורין נגרמו עקב הדרדרות פיזית במצבו הרפואי, שהקשתה עליו לבצע את דרישות התפקיד. היא ציינה שהנסיגה הייתה זמנית בלבד, הנאשם הכיר בחומרת מצבו וחזר לערוך בדיקות שתן באופן קבוע במרכז יום בעיר בת-ים. להתרשמותה, הנאשם מצר על מעשיו.

טיעוני הצדדים לעונש

תמצית טיעוני המאשימה

האירוע העומד במוקד גזר הדין, אליבא ב"כ המאשימה, הוא בבחינת מראה המשקפת את התנהלותו הקבועה של הנאשם, אשר בהיותו שיכור הוא פוגע באנשים הקרובים לו. כך נהג בעבר, כשבשיכורו היכה ופגע באשתו, ואף גרם לה חבלות של ממש, ואותו דפוס חזר על עצמו במקרה הנוכחי, כשהצית את הקרטונים בסמוך לחברו, ואלמלא התערבות אדם שנקלע למקום ומשך אותו ממקום שבתו, האש היתה עלולה להתפשט ולפגוע בו.

בחירתו לענישה מחמירה, עמד ב"כ המאשימה על אופייה ההרסני של הצתת אש במזיד והשלכותיה הרוות האסון - ניתן לשלוט בתחילה אך לא בסיומה. בטיעונו, הפנה לערכים המוגנים של שמירה על החיים, הגוף והרכוש, שנפגעו כתוצאה ממעשיו של הנאשם. וברמה הקונקרטית הדגיש את מיקום ההצתה שבוצעה בלב עיר, בקרבת חנויות ובסמוך למקום בו ישב אדם, כנתון המעיד על פוטנציאל סיכון גבוה לגרימת נזק חמור מאוד. כן, הפנה לפסיקה, בה נקבע שביצוע עבירה תחת השפעת אלכוהול אינה מהווה נסיבה מקלה, אלא להיפך.

בהתחשב בעוצמת הפגיעה בערכים המוגנים, בסיכון שנוצר כתוצאה ממעשי הנאשם, ובפסיקה הנוהגת, בקש ב"כ המאשימה לקבוע מתחם הנע בין 3 עד 6 שנות מאסר בפועל. ובהינתן עברו הפלילי של הנאשם, קיומו של מע"ת בן הפעלה, והתסקיר השלילי אודותיו, יש, לדעתו, למקם את העונש ברף העליון של מתחם העונש ההולם שיקבע. ב"כ המאשימה סבור, שעל בית המשפט להטיל על הנאשם תקופת מאסר, שבמהלכה יוכל להשתלב בכלא במסגרת טיפולית בהתמכרותו לאלכוהול, המהווה את הרקע לעבריינותו.

נוכח התמונה העולה משני התסקירים, לפיה, מעבר לתקופה קצרה, הנאשם אינו מסוגל להירתם למהלך טיפולי, והערכת שירות המבחן, שהוא אינו מתאים לתכנית גמילה, לא נוצר, לדעת ב"כ המאשימה, הבסיס לחרוג לקולה ממתחם העונש מטעמי שיקום. זאת מעבר לעובדה, שבתסקיר הראשון שירות המבחן העריך שרמת מסוכנותו בינונית וקיים חשש להישנות התנהגות אלימה בעתיד.

עתירתו ב"כ המאשימה להפעיל את עונש המאסר על תנאי התלוי ועומד לחובת הנאשם, נסמכה על פסיקה, בה נקבע שעבירת ההצתה היא עבירת אלימות.

תמצית טיעוני ההגנה

הסנגורית פתחה את טיעוניה בהדגשת העובדה, שהנאשם זוכה מהעבירה העיקרית בה הואשם - חבלה בכוונה מחמירה, עובדה משמעותית, שב"כ המאשימה התעלם ממנה לחלוטין בטיעונו. בהתאם, גם רמת הענישה לה עתר, נסמכה על מקרים שחומרתם עולה לאין שיעור מהמקרה דנן. כמו כן, השיגה על הדרך בה הציג ב"כ המאשימה את הליך השיקום של הנאשם, ותיאר אותו כמי שנכנס ויצא ממוסדות גמילה, ולא זה היה מצב הדברים. לטענתה, הנאשם נאלץ לעזוב את המסגרת השיקומית אליה נשלח (להלן: "**רוח מדבר**"), מטעמים בריאותיים. הוא אף פנה לשירות המבחן בבקשת מעבר למקום אחר בו מצבו הרפואי לא יהווה מגבלה, אך נענה בשלילה.

בעתירתה להקל בעונשו, הסנגורית הפנתה לשינוי שעבר הנאשם. לטענתה, מתחילת ההליך המשפטי מצבו של הנאשם השתפר, וכיום הוא פועל לתקן את דרכיו. בעבר התנהגותו שיקפה אורח חיים של אדם מכור לאלכוהול, והדבר, כעולה מעברו, התבטא בהתנהגות אלימה כלפי אשתו. ואולם, מאז הסתבכותו בתיק זה, ניכר שינוי משמעותי שביטוייו בכמה משורים: מזה שנתיים לא הסתבך עם רשויות החוק, ומאז שהחל בטיפול במסגרת "רוח מדבר", הצליח לחדול מצריכת אלכוהול. הוא פנה מיוזמתו ליחידה להתמכרויות וביצע בדיקות שתן פעמיים בשבוע. אומנם, כדרכם של נגמלים, אירעה נסיגה במצבו, שנבעה מפטוריו מעבודתו, אך היא היתה זמנית, והוא חזר לבצע בדיקות שתן, וממשיך בכך עד היום.

בהתייחסה לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, עמדה על הנסיבות לקולה, ובהן, הספונטניות של העבירה, שבוצעה ללא תכנון מוקדם. הנאשם לא הצטייד בחומרים דליקים, וגם החומר שנטען שהוא חומר מבעיר בעירה, לא ברור מה היה טיבו; הנזק הדל שנגרם בפועל והתמצה בשריפת קרטונים בלבד; ניסיונו של הנאשם למזער את הנזק על ידי אזעקת מכבי אש; וקרבתו לסייג השכרות.

באשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, הסנגורית הציגה את אישור הטיפול מהיחידה להתמכרויות, כאינדיקציה למאמצי הנאשם לחזור למוטב, ומסרה שבעקבות התמכרותו למשקאות חריפים התפתחה אצלו בעיית כבד בגינה אושפז בבית חולים. לטענתה, בעיית השתייה של הנאשם היא תולדה של שירותו הצבאי וקיבלה לגיטימציה מהתרבות ממנה הגיע.

כמו כן, הפנתה לאמור בתסקיר, לפיו, הנאשם לוקח אחריות מלאה על מעשיו ופועל במספר אפיקים כדי למנוע את הישנותם: הוא נמנע מצריכת אלכוהול, וכשמעד ושב לשתות השכיל לפנות לעזרה. לטענתה, שירות המבחן התחשב בגילו ובמצבו הרפואי של הנאשם, ולכן נמנע מלהמליץ על שליחת הנאשם למאסר.

ולעניין עתירת המאשימה להפעיל את עונש המאסר על תנאי בגין עבירות אלימות או איומים, התלוי ועומד נגד הנאשם, הסנגורית סבורה שהוא אינו בן הפעלה. לדעתה, ההצתה היא עבירת רכוש, ולא עבירת אלימות. כדי לבדוק האם ניתן להפעילו, נקבע בפסיקה, שעל בית המשפט לבחון האם מתקיים בעבירה יסוד של אלימות, והאם האלימות היא היסוד הדומיננטי במעשה. במקרה דנן, הנאשם זוכה מהעבירה של ניסיון חבלה שבו מצוי האקט האלים. בנוסף, בחינת רכיב הנזק

מעלה, שלא נגרם נזק לרכושו של אדם ספציפי, אלא ניזוקו קרטונים שאינם בבעלותו של איש. הפעלת התנאי אמורה לבטא אלימות שפוגעת ברכושו של אחר, וכיוון שלקרטונים אין דורש, לא מתקיימים התנאים להפעלתו. יתר-על-כן, התנאי אמור להתממש כאשר הנאשם נוהג באלימות כלפי אדם אחר, ובמיוחד כלפי משפחתו, שכן, בהגדרת התנאי לא נכתב במפורש שהוא חל על עבירות רכוש.

באשר למדיניות הענישה הנוהגת. הסנגורית הפנתה למספר פסקי דין בהם הורשעו נאשמים בעבירת הצתה, וטענה שלמרות שנסיבותיהם היו חמורות מנסיבות המקרה דנן, נקבעו מתמחי ענישה נמוכים מהמתחם שהציע ב"כ המאשימה, ובתי המשפט הסתפקו בעונשי מאסר שניתן לרצותם בעבודות שירות.

לדעתה, יש לראות בשהייתו של הנאשם במסגרת הטיפולית "רוח מדבר", ובכך שהוא פנה למסגרת קהילתית ומוסר בדיקות שתן באופן קבוע, אינדיקציה לקיומו של בסיס סביר לשיקום.

בהסתמך על כל אלה, סברה, שניתן להסתפק בעונש מאסר שיכלול את מניין ימי מעצרו של הנאשם.

דברי הנאשם: הנאשם ניצל את זכותו לומר את דבריו טרם גזירת דינו, ואמר, שמעשה העבירה שביצע טורד את מחשבותיו והוא מצטער עליו. הוא חזר וטען, שבזמן ההצתה היה שיכור ופעל ללא כוונה לפגוע ב.ז. לעומת זאת, כיום, מצבו השתפר והוא נמנע תקופה ארוכה משתייה חריפה. הנאשם לא התכחש לנסיגה שחלה במצבו לפני מספר חודשים, שבעקבותיה הפסיק את הטיפול בהתמכרותו, אך טען, שלאחרונה שב לבצע בדיקות שתן סדורות.

דין והכרעה

קביעת מתחם העונש ההולם

כתב האישום מתאר אירוע אחד, ומכאן שיש לקבוע בגינו מתחם עונש הולם אחד.

עתה אפנה לקביעת מתחמי העונש ההולמים בשים לב לאמות המידה שקבע המחוקק.

עיקרון ההלימה הוא העיקרון המנחה בענישה ומשמעותו קיום יחס הולם בין חומרת מעשי העבירה בנסיבותיהם ומידת אשמו של הנאשם, ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו (סעיף 40ב. לחוק). בעת קביעת מתחם העונש ההולם על בית המשפט להתחשב בערכים המוגנים שנפגעו מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בהם, במדיניות הענישה הנהוגה, ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, המנויות בסעיף 40ט. לחוק.

אדון בשיקולים אלה כסדרם.

הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בהם

הערכים החברתיים שנפגעו ממעשה העבירה של הנאשם הם, ההגנה על שלום הציבור והגנה על זכות הקניין, וכן על תחושת הביטחון של הציבור.

בית המשפט העליון עמד לא אחת על חומרת עבירת ההצתה והסכנה הגלומה בה, והדגיש שהיא מתקיימת גם כשהיא ממבוצעת כלפי רכוש בלבד:

"בתי המשפט חזרו והדגישו את חומרתה היתרה של עבירת ההצתה, גם כשהיא מתייחסת לרכוש בלבד, בין היתר בשל הפוטנציאל לגרימת נזק לגוף, בבחינת אוי לגפרור שהצית להבה, שסופה ואחריתה מי ישורנה..." (ע"פ 1727/14 מימון נ' מדינת ישראל (6.1.2015)).

ובמקום אחר:

"עבירת ההצתה היא מהחמורות שבספר החוקים וזאת לאור הפוטנציאל ההרסני הטמון בה נוכח הסכנה הגלומה במעשה לגופו ולרכושו של אדם. בית משפט זה עמד, לא אחת, על חומרתה היתרה של העבירה שראשיתה ידוע אך כיצד תתפשט ומה יהיה היקפה, אין איש יודע, שכן מנהגה של האש להתפשט ללא שליטה, תוך שהיא זורה הרס רב בדרכה... גישתו העקבית של בית משפט זה באשר לרמת הענישה בעבירות ההצתה היא כי, ככלל, יש להתייחס בחומרה לעבירה זו ולהשית עונשי מאסר לריצוי בפועל על מבצעי העבירה באופן שיבטא את שיקולי הגמול והרתעת הרבים יחדיו". (ע"פ 1414/15 מדינת ישראל נ' פדר (15.4.2015) (להלן: "עניין פדר")

יחד עם זאת, טווח הענישה בעבירה זו אינו אחיד, ובפסיקה נקבע שיש לאבחן בין מקרים שונים של הצתה בהתאם לנסיבותיהם:

"בהצתה טמון נזק הרסני. אש המתפשטת באופן בלתי מבוקר זורה הרס, ומסכנת את האדם ואת החי, את הגוף ואת הרכושו. לא בכדי עמד בית משפט זה על חומרת עבירת ההצתה, ודומה כי אין צורך להכביר בכך מילים. עם זאת, טווח הענישה בגין הצתה אינו אחיד, ובקביעתו יש ליתן את הדעת, בין היתר, לתוצאות ההצתה, לפוטנציאל הסיכון הגלום בה, לתכנון מוקדם ולעברו של המצית". (בע"פ 2939/19 חלפון נ' מדינת ישראל (2.2.2020)).

בעניין פדר נקבע, כי בנסיבות מיוחדות בית המשפט ישית עונשים קלים יותר ממדיניות הענישה הנהוגה:

"בנסיבות מיוחדות מצא בית המשפט להשית עונשים קלים יותר ממדיניות הענישה הנהוגה. זאת, מאחר וקיימת הבחנה בין הצתה אחת לאחרת ולא מן הנמנע שהעונשים שיושמו בגין אותה עבירה יהיו שונים בהתאם לשונות נסיבות ביצוע העבירה ומבצעה".

על חומרתה של עבירת ההצתה, בעיקר בשל פוטנציאל הפגיעה הטמון בה, ניתן ללמוד גם מהעונש המרבי שהמחוקק קצב לצידה - 15 שנות מאסר.

מידת הפגיעה בערכים נגזרת, בין היתר, מנסיבות ביצוע העבירה, אליהן עוד אשוב בהמשך. אקדים ואומר כבר עתה, שהפגיעה בערכים המוגנים בנסיבות המקרה דנן, נמצאת ברף בינוני. מדובר בהצתה של קרטונים, בנסיבות שבהן קיים חשש שהאש תתפשט ותפגע ברכוש אחר, ואף בבני אדם. עם זאת, לא הייתה לנאשם כוונה לפגוע בגוף או בנפש, והנזק שנגרם לרכוש אינו כבד.

מדיניות הענישה הנהוגה

מדיניות הענישה הנהוגת בעבירות ההצתה אינה אחידה ונעה על סקאלה רחבה, בהתאם לנסיבותיו של כול מקרה ובהתחשב בפוטנציאל הסכנה, ועל בית המשפט להבחין ולאבחן בין מדרגי ביניים של חומרה (ע"פ 4036/13 **אמארה נ' מדינת ישראל** (5.10.2014)).

בענייננו, מדובר בהצתה שגרמה נזק לקרטונים במרחב הציבורי, והיה בה פוטנציאל לפגיעה בגוף ובנפש בשל נוכחותו הקרובה של אדם שישב בסמוך אליהם.

על מנת לשרטט כדבעי את מתחם העונש ההולם בענייניהם של הנאשם, תובא להלן הפסיקה הנהוגת במקרים הדומים למקרה שבפניי, אליה ראיתי לנכון להפנות:

א. בת"פ (מרכז) 37191-05-16 **מדינת ישראל נ' גומעה אנטילאט** (6.9.2017), הנאשם הורשע על יסוד הודאתו בביצוע עבירות של הצתה (ריבוי מקרים - 9 הצתות). ונידון ל **28 חודשים מאסר בפועל**, וכן חויב פיצוי כספי.

כעולה מעובדות כתב האישום, הנאשם שוטט בשעת לילה מאוחרת ברחובות העיר לוד בעודו בגילופין, והצית את תכולתם של מספר רב של פחי אשפה ומתקני אשפה, שנמצאו בסמוך לבתי מגורים ורכבים. כתוצאה ממעשיו הפחים נשרפו וחלקם ניזוקו, ונגרם נזק בסך 2,621 ₪. לקולה בית המשפט שקל את נסיבות חייו הקשות של הנאשם ורצונו בשינוי אורחות חייו. לחובת הנאשם נזקפו עברו הפלילי, שכלל הרשעות בעבירות אלימות, בגין אף ריצה מספר מאסרים, התמכרותו לחומרים פסיכואקטיביים ולאalkohol, והעובדה שהמשיך לבצע עבירות בהיותו בגילופין. בנוסף, נשקל לחומרה התסקיר השלילי של שירות המבחן.

ב. בע"פ 7205/15 **ויינבלט נ' מדינת ישראל** (14.7.2016), בית המשפט העליון דחה את ערעורו של הנאשם, שהורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירת ההצתה, ונידון ל **8 חודשי מאסר בפועל**, לצד עונשים נלווים.

כעולה מעובדות כתב האישום, המערער יחד עם נאשם נוסף ושני חבריהם שברו חלון של דוכן הפיס במטרה לגנוב רכוש. בשל החשש להותיר טביעות אצבעות בזירה, שני הנאשמים רכשו דלק, והציתו באמצעותו את דוכן הפיס שנשרף כליל. הנאשמים עצמם נכוו מהאש ופנו לבית החולים. המערער סובל מבעיות התמכרות לאalkohol. ולא הצליח להתמיד בהליך השיקומי.

בית המשפט העליון קבע, שהאיזון שערך בית המשפט המחוזי סביר, כאשר מחד, התחשב בחומרת המעשה, שאליו נלוותה נסיבה מחמירה של ביצוע תחת השפעת אלכוהול, ומאידך, שקל את הנסיבות מקלות, ובהן, היעדר עבר פלילי וניסיונות המערער להשתלב בהליך טיפולי לשם גמילתו מאלכוהול.

ג. בע"פ 1951/14 **מקון נ' מדינת ישראל** (15.2.2015), בית המשפט העליון דחה את ערעורו של המערער, שהורשע על יסוד הודאתו בעבירת הצתה, ונידון ל **30 חודשי מאסר בפועל**, ופיצוי בסך 20,000 ₪.

כעולה מעובדות כתב האישום, על רקע תחושת עלבון מדברים שהטיח המתלונן כלפיו, הגיע הנאשם לחנות התבלינים של המתלונן והצית אותה. בנימוקים לדחיית הערעור, נקבע, שהמערער לא נטל אחריות מלאה על מעשיו, וכי שירות המבחן נמנע מלבוא בהמלצה שיקומית בעניינו.

ד. בע"פ 8659/13 **אלמליח נ' מדינת ישראל** (14.5.2014), דחה בית המשפט העליון את ערעורו של המערער, שהורשע על יסוד הודאתו בעבירה של הצתה, ונידון ל **18 חודשי מאסר לריצוי בפועל**, וכן, חויב בתשלום פיצוי.

כעולה מעובדות כתב האישום, הנאשם גמר אומר בליבו להצית את הנגרייה בה הועסק בעבר עקב סכסוך כספי שהתגלה עם מעבידו על רקע פיטוריו. לשם כך הצטייד במיכל פלסטיק ובו חומר דליק, הגיע בשעות הערב לנגרייה שהייתה סגורה, ושפך את החומר הדליק במספר מוקדים. לאחר מכן, הצית נייר ותחבו מעבר לדלת הכניסה במטרה להצית את הנגרייה. הנאשם עזב את המקום, אך חזר לוודא שהאש אחזה בנגרייה. בית המשפט התחשב בנסיבותיו האישיות של המערער, בהשתלבותו בתהליך טיפול, ובעובדה שלא ביצע עבירות במשך תקופה ארוכה.

ה. בת"פ (י-ם) 13854-11-19 **מדינת ישראל נ' ג'בר** (1.4.2020), הנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירת הצתה, ונדון ל **9 חודשי מאסר בפועל** ועונשים נלווים.

כעולה מעובדות כתב האישום, על רקע חשד שילדיה של המתלוננת סייעו לגנוב את אופני בנו, הנאשם החליט להצית את רכבה. לשם כך, הגיע באישון הלילה, לאחר ששתה אלכוהול, לבית המתלוננת כשברשותו בקבוק עם דלק, והצית את רכבה שחנה בסמוך. כתוצאה ממעשיו הרכב ניזוק. בגזירת העונש בית המשפט התחשב בגילו של הנאשם - בן 52, בהיותו בעל משפחה - אב לשלושה, בעברו נקי, ברצונו לחזור לנהל חיים נורמטיביים, וכן, בתקופה בה היה עצור. מנגד, תסקיר שירות המבחן נמנע מהמלצה טיפולית, ונקבע שיש לתת דגש לשיקולי הרתעת היחיד והרבים בסוג עבירה זה.

ו. בת"פ (ת"א) 30992-10-16 **מדינת ישראל נ' ברכה** (18.9.2017), הנאשמים הורשעו על יסוד הודאתם. הנאשם 2 הורשע בעבירת הצתה. בית המשפט המחוזי קבע בעניינו מתחם ענישה בין 8 עד 22 חודשי מאסר, והטיל עליו **10 חודשי מאסר לריצוי בפועל**. בנוסף, הפעיל במצטבר מאסר מותנה בן 6 חודשים.

כעולה מעובדות כתב האישום, הנאשם 2 חשד שהמתלונן, נהג מונית במקצועו, קיים קשר רומנטי עם גרושתו. על רקע חשד זה הגיעו שני הנאשמים ברכבו של הנאשם 1 למתחם חנייה הסמוך למרכז מסחרי. שם לאחר שאיתרו את המונית של המתלונן, הנאשם 2 שפך על המונית נוזל דליק, הצית אותה, ושניהם נמלטו מהמקום. כתוצאה מהמעשה נגרם נזק כבד למונית.

בית המשפט קבע, כי ההצתה היא פעולה אלימה שנועדה להעביר מסר של פחד ואימה. כמו כן, התנהגותו ממשיכה את קו הרשעתו הקודמת, וניכר כי הענישה שהוטלה עליו בעבר לא הרתיעה אותו. יחד עם זאת, יש לתת משקל לעובדה

שהרכב הוצת במקום מבודד יחסית (בלי סכנה מוחשית לפגיעה בכלי רכב נוספים), הודאת הנאשם וקבלת אחריות, חייו האישיים שאינם פשוטים, מצבו הרפואי מורכב, התחשבות בתקופה בה שהה במעצר אלקטרוני ובתנאים מגבילים.

גם לאחר הצגת הפסיקה האמורה, ככלל, קשה לערוך אריתמטיקה ולהשוות בין נסיבותיו של מקרה אחד למשנהו. כבר נאמר, שענישה אינה מלאכה מכנית, ועל בית המשפט לבחון כל מקרה על פי מאפייניו הפרטניים. פרט להתוויית הדרך, בלתי אפשרי לדלות משפע גזרי הדין נתונים מוחלטים, חדים וברורים שביכולתם להגדיר כיוון חד משמעי וליצור אחידות של ממש למידת העונש, שהרי כל נאשם נושא בעונשו על פי מידותיו ובהתאם למידת פשעיו.

נסיבות הקשורות בביצוע עבירה (40ט.)

אתייחס לנסיבות הרלבנטיות הקשורות בביצוע העבירה כסדרן בחוק, ובתוך כך אדון בטענות הצדדים.

התכנון שקדם לביצוע העבירה (40ט.א)(1)). מרצף פעולותיו של הנאשם לא ניכר שקדמו להצתה פעולות ספציפיות של תכנון והכנה.

הנזק שהיה צפוי מביצוע העבירה (40ט.א)(3)). מעבר לסכנה המוחשית שנשקפה לו, שישן בסמוך לקרטון שהוצת, ההצתה התרחשה במרכז מסחרי בבתים, כך שנשקפה סכנה גם לעוברי אורח ולחנויות במרכז המסחר. הפוטנציאל להסבת נזקים אלה מהווה נסיבה לחומרה.

הנזק שנגרם מביצוע העבירה (40ט.א)(4)). כול הקרטונים שהיו מונחים במקום נשרפו. כמו כן, נגרם חור קטן במעילו של המתלונן. למרבה המזל הנזק שנגרם אינו גבוה.

יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו (40ט.א)(6). בהכרעת הדין נקבע, שהעובדות שהוכחו ומוסכמות על הצדדים לגבי ביצוע פעולת ההצתה, בצירוף, הדיווח של הנאשם למוקד 100 והמענה לשיחות החוזרות של המוקד, מובילים למסקנה, שהנאשם הבין את אשר הוא עושה והיה מודע לפסול שבמעשהו.

הקרבה לסייג לאחריות פלילית (40ט.א)(9)). לא מצאתי לקבל את טענת הסנגורית שבמקרה זה יש להתחשב לקולה בקרבת הנאשם לסייג השכרות. זאת מן הטעם, שקבעתי, כי עומדת לנאשם הגנת השכרות רק בהתייחס לעבירה של חבלה בכוונה מחמירה, הדורשת הוכחת כוונה מיוחדת. לעומת זאת, בעבירת ההצתה, הגנת סייג השכרות אינה עומדת לנאשם, הואיל ונכנס למצב השכרות באופן מודע. גם אם הנאשם צרך משקאות משכרים טרם ביצוע ההצתה, הוא הכניס את עצמו מדעת ומרצונו החופשי למצב בו הוא מסכן את הציבור, ולכן, בית המשפט לא יתחשב במצב זה כנסיבה מקלה לעניין העונש (ראו: ע"פ 1464/21 קפוסטין נ' מדינת ישראל (11.9.2022); ע"פ 799/19 צ'קול נ' מדינת ישראל (18.7.2019)).

מתחם העונש ההולם בעניינו של הנאשם

לאחר ששקלתי את מכלול הנסיבות הקשורות בעשיית העבירה ולמידת האשמה של הנאשם, ובהתחשב בחומרת העברה בנסיבותיה, ובפוטנציאל הנזק הכבד שעלול היה להתממש, אני קובעת שמתחם העונש ההולם נע בין 8 עד 24 חודשי מאסר בפועל.

חריגה ממתחם הענישה ההולם משיקולי שיקום (40ד.א)

נוכח האמור בתסקירי שירות המבחן לגבי ניסיונות הנאשם להיגמל, נותר לדון בשאלה, האם מתקיימות במקרה זה לגבי נסיבות המאפשרות ומצדיקות לסטות לקולה ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום, בהתאם להוראת סעיף 40ד.א (א) לחוק, שזו לשונו:

"קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו, וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומי כלפי הנאשם, לרבות העמדתו במבחן לפי סעיפים 82 או 86 או לפי פקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969."

החוק מאפשר אפוא לבית המשפט, מקום בו מצא שהנאשם השתקם, או כשקיים "סיכוי של ממש" שישתקם, להקל עם נאשם מעבר לרף התחתון של המתחם. הווה אומר, האפשרות לחרוג ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום שמורה לא רק למקרים בהם כבר הוכח שהנאשם השתקם, אלא גם במקרים בהם יש סיכוי של ממש שישתקם. עם זאת, בפסיקה נקבע בהקשר זה, שבבואו לנקוט בצעד זה שומה על בית המשפט לנקוט זהירות יתרה, וכן, לבחון גם באיזה שלב של ההליך השיקומי מצוי הנאשם, כאשר הסטייה מהמתחם תעשה רק במקרים נדירים וחריגים בהם קיימים סיכויי שיקום מובהקים המצדיקים זאת, בבחינת יוצא מן הכלל (ראו: ע"פ 1229/19 סלומינסקי נגד מדינת ישראל (1.7.2019); ע"פ 5936/13 פלוני נגד מדינת ישראל (14.1.2015); רע"פ 262/14 נאשף נגד מדינת ישראל (22.1.2014)).

באשר לתשתית העובדתית להוכחת סיכויי השיקום, זו תגובש תוך בחינה של אמצעים ראייתיים שונים, ובראשם, תסקיר שירות המבחן, להבדיל מטענות בעלמא (ע"פ 6637/17 קרנדל נגד מדינת ישראל (18.4.2018); ע"פ 3613/17 זיבלד נגד מדינת ישראל (17.1.2019)). בין השיקולים שבית המשפט אמור לבחון בהקשר זה נמנים, המוטיבציה של האדם שהורשע להשתקם; הליכי גמילה מהתמכרויות אותם הוא עובר; הצלחה בהשתלבותו בהליכים טיפוליים; שינוי בהתנהגותו ובדרך חשיבתו; הבעת חרטה כנה, והפגנת אמפתיה על ידו כלפי נפגע העבירה. כפי שעולה מהפסיקה, ההתחשבות בשיקולי שיקום אינה בגדר חובה, והיא נתונה לשיקול דעתו של בית המשפט, בהתאם לכל מקרה ונסיבותיו. (ראו: רע"פ 7572/12 קמאל הזייל נגד מדינת ישראל (23.10.2012); רע"פ 262/14 נאשף נגד מדינת ישראל (22.1.2014)).

לאחר ששבתי ובחנתי את ניסיונות השיקום של הנאשם, כמפורט בתסקירי שירות המבחן ובהמלצותיו, ואף במסמכים שהגישה ההגנה, הגעתי למסקנה, שמקרה זה לא נמנה על אותם מקרים חריגים ונדירים המצדיקים סטייה לקולה ממתחם העונש ההולם מחמת "סיכוי ממשי" לשיקום.

חריגה ממתחם הענישה משיקולי שיקום אפשרית אך ורק כשסיכויי השיקום מובהקים, ואין זה מקרה הנדון. מאז החל ההליך הפלילי הנוכחי, הנאשם אמנם עשה ניסיונות להשתקם, אלא שהתמונה המתגבשת בסופו של יום לגבי סיכויי השיקום מעורפלת ורוויה בסימני שאלה, ומעלה ספק לגבי יכולתו של הנאשם להירתם למהלך טיפולי ארוך ומעמיק, כמתחייב ממצבו.

וביתר פירוט.

הנאשם השתלב למשך תקופה קצרה בקהילה טיפולית סגורה, "רוח המדבר", אך עזב אותה לאחר 3 שבועות בלבד בשל בעיות רפואיות. לאחר שחרורו, שירות המבחן נפגש עמו כדי לבחון אפשרות לשלבו בקהילה טיפולית אחרת שתיתן מענה לצרכיו הרפואיים, אך בניגוד להמלצותיו, הנאשם העדיף מסגרת אמבולטורית של היחידה להתמכרויות, אלא שעד כה טרם נקלט בה. לדבריו, הוא ממשיך להגיע ליחידה להתמכרויות לצורך בדיקות ומעקב, וממתין להשתלב בטיפול, אך בניגוד לדבריו אודות הטיפולים אותם הוא מקבל, מנהלת היחידה דיווחה שהוא טופל ביחידה בעבר, אך לא עמד בדרישות הטיפול, הכוללות הגעה לשיחות ומסירת בדיקות לאיתור אלכוהול, ולכן הטיפול בו הופסק. יתר על כן, שירות המבחן מציין, שהנאשם אמנם מבטא נכונות להשתלב בטיפולים ביחידה, אך להערכתו, הוא אמביוולנטי ביחס לנחיצותם עבורו, והסיכון לנסיגה לשימוש פעיל במשקאות משכרים ולהתנהגות חסרת ויסות, עומד בעינו.

לאור זאת, ככול שמדובר בהערכת "סיכויי השיקום", לא ניתן בשלב זה לקבוע מהו מצב הדברים העדכני.

איני מתעלמת מכך, שלמעט נסיגה קצרה, לדברי הנאשם ואשתו, הוא מצליח להימנע מצריכה אינטנסיבית של אלכוהול. יש לציין, שחל שיפור בהתנהלותו, שניתן היה להיווכח בו גם במהלך התייצבותו בפני בית המשפט, ובתסקיר המשלים נכתב שלפגישה האחרונה הגיע בכוחות עצמו. הנתון, לפיו, מזה שנתיים הוא לא הסתבך בעבירות, מעיד אף הוא על מגמת שיפור ועל התמתנות באורח חייו. ואולם, בה בעת, הנאשם עדיין לא שולב במסגרת טיפולית מחייבת, שבמסגרתה ניתן לפקח עליו. ברי אפוא, שהוא נמצא רק בראשיתו של ההליך, ובהינתן עומק התמכרותו רבת השנים, דרך ארוכה ורבת מהמורות עדיין ניצבת לפניו.

על יסוד האמור, מתבקשת המסקנה, שהנאשם טרם עבר הליך שיקום משמעותי, הכולל שינוי עמוק בהתנהגותו ובחשיבתו, ובשלב זה, לא נמצא בסיס לקיומו של "סיכוי ממשי לשיקומו" כנדרש בסעיף 40ד(א) לחוק, באופן שיצדיק חריגה מהמתחם.

יחד עם זאת, ניסיונות השיקום של הנאשם והבעת הרצון להיגמל, יילקחו בחשבון במסגרת גזירת עונשו בתוך מתחם הענישה, אך הם אינם עומדים באמות המידה על-מנת לחרוג מהמתחם שקבעתי.

הנסיבות האחרות שעמדו בבסיס ההמלצה העונשית של שירות המבחן, וביניהן, השפעת העונש על הנאשם ומשפחתו, החרטה שהביע, מאמציו לחזור למוטב והנזק הדל שנגרם בפועל, נשקלו במסגרת הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, וינתן להן משקל בקביעת העונש בגדרו של המתחם.

גזירת העונש המתאים לנאשם

נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (40יא.)

כפי שמורה סעיף 40יא. לחוק, בגזירת העונש המתאים לנאשם, יש להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה**, כל עוד העונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם.

במסגרת זו, מן הדין לתת את הדעת על הנסיבות הבאות:

הפגיעה של העונש בנאשם, לרבות בשל גילו, ובמשפחתו (40יא. (1) ו(2)). הנאשם בן 64, נשוי ואב לשלושה ילדים. הנאשם מאובחן עם סוכרת ומתקשה בהליכה. לאחרונה לאחר שאושפז שלושה ימים בעקבות התדרדרות במצבו הרפואי, התגלו אצלו סימנים של מחלת כבד אלכוהולית, והיתכנות לדלקת בלבלב. מטבע הדברים, עונש מאסר בגילו ובמצבו עלול לפגוע בו ובבריאותו, וכן, לפגוע במשפחתו מבחינה כלכלית. אי לכך, אני רואה לתת משקל לקולה לנסיבות שעניינן הפגיעה של העונש בנאשם ובמשפחתו.

ב"כ הנאשם טענה, שבתקופה בה הנאשם היה נתון במעצר התפרצה אצלו מחלת הסוכרת, ולא ניתן לו טיפול רפואי בזמן. הדחיה גרמה לפגיעה ברגלו ולקשיים בהליכה. גם לנסיבה זו יינתן משקל בגזירת העונש (40יא. (3)).

נטילת אחריות ומאמצים לתיקון תוצאות העבירה (40יא. (4) ו(5)). יינתן משקל לפעולות שעשה הנאשם לאחר ההצתה, ובכלל זה, ההתקשרות למוקד 100, הדיווח על ההצתה והזעקת העזרה. כמו כן, שיוויתי לנגד עיני את הבעת החרטה על מעשה העבירה. מעבר לכך, אתחשב בניסיונות הנאשם לחזור למוטב, ובכלל זה, הפנייה לטיפול בקהילה, המאמץ להימנע משתיית משקאות משכרים, והשיפור שחל בהתנהגותו, שמעבר להתנהלותו חיי היומיום, התבטא גם באי הסתבכות עם החוק.

ב"כ הנאשם טענה שהנאשם פנה לשתייה חריפה בעקבות שירותו הצבאי בצבא האדום. חרף נסיבות חייו, שייתכן והשפיעו על הרגלי השתייה שלו, איני מוצאת, שיש באלה כדי להפחית מעונשו (סעיף 40יא. (8)). לא נמצא בסיס לכך, שנסיבות חייו השפיעו על ביצועו את העבירה.

חלופי הזמן מעת ביצוע העבירה (40יא. (10)). מאז ביצוע העבירה עברו למעלה משלוש שנים. לחלופי זמן משמעותי זה יינתן משקל לקולה, כמו גם לעובדה, שהנאשם היה נתון במעצר תקופה ארוכה של למעלה משנה.

ומעבר לכך, יינתן משקל של ממש לעובדה, שהנאשם זוכה מהעבירה העיקרית והחמורה שיוחסה לו בכתב האישום.

מנגד, כנסיבה לחומרה, יינתן משקל לחומרה **לעברו הפלילי של הנאשם (40יא. (11))**, ותילקח בחשבון העובדה שהנאשם

ביצע את העבירה חודשיים בלבד לאחר שחרורו ממאסרו הקודם.

אשר על כן, באיזון בין השיקולים השונים, החלטתי שיש לגזור על הנאשם עונש מאסר ברף התחתון של המתחם.

הפעלת תנאי המאסר על תנאי

בין הצדדים נעורה מחלוקת משפטית בעניין הפעלתו של מאסר מותנה בן 6 חודשים, שהוטל על הנאשם ביום 15.5.2019, בת"פ 58997-07-18 של בית משפט השלום בתל אביב, והתנאי הוא, שהנאשם יעבור על עבירת אלימות או איומים. (להלן: **"המאסר על תנאי"**).

בקשת ב"כ המאשימה להפעלת המאסר על תנאי בענייננו, נסמכה על ההלכה שנקבעה **בע"פ 49/80 מסילתי נ' מדינת ישראל**, פ"ד לד(3) 808, 818. הסנגורית, כמפורט לעיל, חלקה על דעתו, וטענה שהתנאי אינו בן הפעלה משום שהוטל במסגרת הרשעת הנאשם בעבירת אלימות נגד אשתו, ואין בינו ובין עבירת הרכוש, עליה נמנית ההצתה, ולא כלום. בפסיקה נקבע, שהמבחן להשוואת עבירה חדשה לעבירה שהוגדרה בתנאי הוא מהותי - ענייני, להבדיל מטכני - פורמלי. בהתאם להלכה זו, התנאי מופר כאשר העבירה בה הורשע הנאשם הלכה למעשה, כוללת בחובה, מבחינת יסודותיה, את היסודות הקבועים בעבירת התנאי:

"כבר נפסק לא אחת כי המבחן להפעלת מאסר על-תנאי אינו פורמאלי כי אם מהותי (ע"פ 49/80 מסילתי נ' מדינת ישראל, פ"ד לד(3) 808). אמנם, את התיבות "עבירה דומה" שנקט בהן בית המשפט בהטילו את המאסר המותנה יש לפרש כמתייחסות לאותה עבירה, אולם די בכך שהתקיימו, בהרשעה המאוחרת, יסודות עבירת התנאי, אף אם אין המדובר באותה עבירה ממש (רע"פ 5798/00 ריזי נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(3) 1).

ובפסק דין אחר נכתבו דברים דומים, הרלבנטיים לענייננו:

"נקודת המוצא בענייננו הינה כי המבחן להפעלת מאסר על-תנאי בהתייחס לעבירה המאוחרת שנעברה אכן אינו טכני-פורמאלי אלא ענייני-מהותי. כלומר, אם התנהגותו הפלילית של נאשם שבעטיה הורשע, מקיימת הלכה למעשה ובאורח מהותי את יסודות עבירת התנאי, כי אז יופעל התנאי גם אם אין מדובר בזהות טכנית בין העבירות על-פי מספרי סעיפי העבירות שבספר החוקים. הלכה זו הינה מושרשת זה שנים רבות. בעניין ע"פ 624/75 גלאגל נ' מדינת ישראל, (פד"י ל(2), 222, 224), אומר השופט (כתוארו אז) שמגר:

...כאשר קובע בית-המשפט כי פלוני לא ירצה עונש מאסר אלא אם יעבור עבירה לפי סעיף מוגדר בחוק, הרי יופעל התנאי לא רק כאשר הנאשם יעבור מחדש עבירה זהה לזו שפורטה בתנאי, אלא גם אם יעבור כל עבירה אשר המעשה, הניסיון או המחדל המוגדרים בה כוללים את היסודות של העבירה המפורטת בתנאי."

הטעם להלכה זו נעוץ במטרה העונשית שביסוד המאסר על-תנאי, קרי: התנאי יופעל אם הנאשם חזר לסורו ועבר שוב את עבירת התנאי, כאשר למושג זה ניתנת פרשנות המבקשת לכלול בתוכו את אותו סוג התנהגות אשר הענישה המותנית הקודמת התכוונה לאסור ואשר מפניו ביקשה להרתיע." (ע"פ 1867/00 מדינת ישראל נגד גוטמן (27.6.00).

ובחזרה לענייננו.

עבירת "ההצתה" מצויה בפרק י"א לחוק העונשין, שכותרתו היא "פגיעה ברכוש", תחת סימן ט' לפרק זה, שכותרתו "היזק", ועל פני הדברים, ניתן היה לסווגה כעבירת "רכוש" גרידא. אלא שסיווגה כעבירת רכוש בלבד הוא סיווג מצמצם ודווקא, החוטא למשמעות ולמהות המושגים המונחים ביסודה. רוצה לומר. בחינתה בפריזמה של הערכים החברתיים שהיא אמורה להגן עליהם, לצד ההשלכות רחבות הטווח והנזקים שעלולים להיגרם בעטייה, לא רק לרכוש, אלא גם לסביבה ולבני האדם, מובילה למסקנה שמרכיב האלימות הוא יסוד מהותי בהגדרתה.

יתרה מזו. אלימות, היא לעולם אלימות - בין שהיא מופנית כלפי אדם, ובין שהיא מופנית כלפי נכס. לטעמי, אין לצמצם את החלת התנאי לעבירת אלימות כלפי גופו של אדם בלבד, אלא לפרוש אותה ולהרחיבה גם על מעשה אלימות בנכס, וזה הרי טיבה של ההצתה, שהיא במהותה עבירה בעלת אופי מעורב של פגיעה ברכוש בשילוב עם יסודות של אלימות.

מסקנתי היא אפוא, שעבירת ההצתה בה הורשע הנאשם בתיק זה, בהיותה מעבר לעבירת רכוש גם עבירת אלימות, מפעילה את המאסר על תנאי בגין אלימות או איום, התלוי ועומד נגדו.

סוף דבר

אשר על כן, אני גוזרת על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 10 חודשי מאסר בפועל.

ב. אני מורה על הפעלת עונש המאסר בן 6 חודשים התלוי ועומד נגד הנאשם, מושא ת"פ 58997-07-18 של בית משפט השלום בתל אביב, (מיום 15.5.2019), באופן שחודשיים מתוכו ירצה הנאשם באופן מצטבר לעונש המאסר שהוטל עליו, וארבעה חודשים באופן חופף. **כך שבסה"כ, הנאשם ירצה 12 חודשי מאסר בפועל** בניכוי ימי מעצרו. (הנאשם היה נתון במעצר מ 16.12.19 - 5.1.21).

ג. 10 חודשי מאסר על תנאי, והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור במשך 3 שנים מהיום על עבירת הצתה, או עבירות על סעיפים 449, ו-452 לחוק, או על כול עבירת אלימות מסוג פשע.

ד. 6 חודשי מאסר על תנאי, והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור במשך 3 שנים מהיום על כול עבירת אלימות מסוג עוון.

מזכירות בית המשפט תמציא עותק מגזר הדין לשירות המבחן.

עמוד 16

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"א שבט תשפ"ג, 12 פברואר 2023, במעמד הצדדים.